

Τσάνοι καὶ οἱ λαοὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἐπεθύμουν αὐτοκράτειραν ἔλκουσαν τὸ γένος ἀπὸ τῆς οἰκίας τῶν μεγάλων Κομνηνῶν καὶ γεννημένην ἐν τῷ τόπῳ, καὶ προὔτιμων αὐτὴν αὐτοκρατείας βυζαντινῆς, καταγομένης ἀπὸ τοῦ γένους τῶν Παλαιολόγων. Ἡ Ἄννα ἐξέκίνησε κατὰ τῆς πρωτευσίας ἄνευ ἐλαχίστου κωλύματος, καὶ ἡ Εἰρήνη ἐξεθρονίσθη μετὰ βασιλείαν διαρκέσασαν ἐν ἔτος καὶ τέσσαρας μῆνας.

(ἔπεται συνέχεια.)

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΤΑΝΟΝ ΤΟΥ ΜΕΝΔΡΕΣΕ.

Ἦ Πλάτανε! τοῦ Μενδρέσε στοιχίῳ κατατραμένο,
Τῆς τυραννίας τρόπαιον στῆ φυλακῇ ὑψωμένο·
Συμμάζωξε τὰ φύλλα σου τὰ δακρυραντισμένα,
Νὰ ἰδῷ κομμάτι οὐρανὸν καὶ τ' ἀστρα τὰ καυμένα . . .
Ἄν ἦσαι δένδρον σπλαγχχνικὸν, ἀνθρώπους μὴν μιμεῖσαι,
Μὴ δεσμοφυλάκα καὶ σὺ ὡσὰν ἐκείνους εἶσαι!

Ναί· ἄφησε καμμιὰ φορὰ νὰ βλέπῃ ἀπ' ἐδῶ πέρα,
Τὸν ἀσημένιον Οὐρανὸν, τὴν ἀσπερὴν τὴν ἡμέραν·
Κάνένα σύννεφον μικρὸν ποῦ φεύγει ν' ἀντικρύσω,
Κάνένα ταξιδιάρικο πουλάκι νὰ ρωτήσω,
Νὰ στεῖλω χαιρετίσματα στῆ μάνα ποῦ μὲ κλαίγει,
Κ' ἐκείνης ὅπου μ' ἀγαπᾷ χωρὶς νὰ μοῦ τὸ λέγῃ . . .

Ἦ Πλάτανε! πόσαις φοραῖς στοὺς κλόνους σ' ἀποκάτω,
Τῆς ἀρετῆς τὸ φόρεμα ἐσύρθη τὸ χιονάτο·
Πόσαις ἀθώαις κεφαλαῖς ἐγύρανε σ' ἐσένα,
Καὶ πόσα ῥιμμάτια ἀγγελικὰ ἐκλείσαν δακρυσμένα . . .
Πόσαις φοραῖς, σὰν ἀδελφαῖς, στῆ ρίζα σου τὴν κρύα,
Ἐκάθησαν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ σκοτεινὴ κακία!

Ὅλο τὸ ἔθνος σκέπασαν τὰ ἔρρημα κλαδιά σου,
Καὶ στὸν ἀγῶνα σάββανον ἐξάπλωσ' ἡ σκιά σου.
Ἐδῶ ὁ Γρίβας ἔτρωγε τὰ σίδερα δεμένους,
Κ' ἐδῶ γλυκομαραίνεται ὁ Σούτζος ὁ καυμένος.
Ἐδῶ ὁ Τουρκοφάγος μας ἀνταμοιβὴ εὐρῆκε,
Κι' ὁ γέρο-Μακρυγιάννης μας μὲ κοντακίαις ἐμπῆκε!

Πόσα, ἄχ, πόσα μάντρωσες λιοντάρια πληγωμένα,
Ἀκόμη ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ τὴν φωτιά βγαλμένα·
Πόσους αἰτοὺς τῆς Ἀμπλιανῆς, πόσων σπαθιῶν αἰθέρας,
Στὴν ἀγκαλιά σου ἐβίλες σὰ μάνα, σὰν πατέρας,
Μὴ σοῦ τοὺς φάγῃ ἐννοιάζουσιν τὸ κρῦν καὶ ἡ πείνα,
Γιὰ νὰ τοὺς στελεῖς ζωντανούς στῆ μαύρη Γκιλοτίνα . . .

Ἦ Πάρε, δεντρί, τὰ νειάτα μας καὶ τ' ἄνθη μας στολίσου,
Νὰ γίνῃ ἡ ρίζα σου βουνὸν καὶ σύννεφον ἡ κορφὴ σου·
Ἦ Πάρε, δεντρί, τὰ νειάτα μας καὶ τὴν παλληκαριά μας,
Καὶ βύζαξε τὸ αἷμά μας καὶ πιετὰ τὰ δάκρυά μας,
Νὰ γίνης δράκος γίγαντας, τὸν κόσμον νὰ σκεπάσης·
Φάγε, δεντρί, τὰ νειάτα μας, φάγετα νὰ χορτάσης!

Ὅχι δὲν εἶναι, Πλάτανε, Ἑλληνικὴ ἡ σπορά σου·
Ἀπὸ λαγκάδι σκοτεινὸν κατάγει ἡ γενεὰ σου.
Ἀπὸ τῆ γῆ τοῦ Βαυραοῦ ἐδῶ φυτεύθηκε πάλι,
Κόρακα μαῦρος σ' ἔφερε, καιροῦ ἀνεμοζάλη,
Κ' ἐφούντωσες στὰ χῶματα τὰ μοσχομυρισμένα,
Κ' ἔχεις ἀπὸ τὸν ἥλιον μας τὰ φύλλα χρυσομένα!

Ἔνα καιρὸν — ὡσὰν αὐτὸν ποῦ ἔχομε καὶ τώρα —
Ἐφύτευσ' ὁ Ἄλῃ-Πασᾶς στὴν ἔρημῇ του χώρα,
Τὸν Πλάτανον ποῦ θέρειψε καὶ ἐσκέπασε τ' ἀστέρια,
Γιατὶ τὸν πότιζ' ὁ Ἄλῃς μὲ τὰ δικά του χέρια . . .
Καὶ μ' αἷμα τὸν ἐβράντιζε τοῦ Ζιῶρου καὶ τοῦ Γιώτη·
— Ἄχ! ἀνατρέφεσαι καὶ σὺ μὲ τὴν δική μας νεότη!

Θὰ ἔλθῃ ὥρα, Πλάτανε, τῆς χώρας μας Βασίλλη,
Ποῦ ξυλοκόπους ἡ ὀργὴ τοῦ ἔθνους θὰ σοῦ στελεῖ,
Καὶ πέλεκυος στῆ ρίζα σου ἐλευθερὸς θ' ἀστράψῃ·
Δὲν θὰ σὲ φῆν γεράματα, φωτιά θενὰ σὲ κάψῃ,
Καὶ γύρω θὰ χορέψουμε στῆ στάκτη σου τὴ κρύα,
Ἐμεῖς ποῦ θάφτει σήμερα ἐδῶ ἡ τυραννία!

(ἔγραφον ἐκ τῶν φυλακῶν τοῦ Μενδρέσε, 1864).

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

2014 1866
84 717
ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΑΣΜΑ.

Τὸ ἐπόμενον, ὡς δημοτικὸν ἄσμα τοῦ εἰς Ἄλῃ Πασσᾶ ἐλθόντος ἐκ Θεσσαλονίκης ἀλχημιστοῦ Στεργίου, ἔδωκεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὴν Χρυσάλλιδαν ὁ φίλος κύριος Γ. Μουθᾶδας φαρμακοποιὸς εἰς Ἰωάννινα. Τὸ ὁμοιοκατάληκτον τοῦ ἄσματος ἐνέβαλεν ἡμᾶς τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς ὑποψίαν, ἂν ἦναι δηλ. ἀληθῶς δημοτικὸν ἢ μὴ. Οὐχ ἤττον ὅμως καὶ ἄλλα τινὰ σοζόμενα δημοτικὰ ὁμοιοκατάληκτα ἄσματα τὸν χρόνον ἐκείνων, ἅτινα ὁμοῦ μὲ τοῦτο συμπεριλαμβάνονται ἐν τῇ ὅσον οὐπω ἐκδοθησομένῃ ἡμετέρα συλλογῇ τῶν κατ' Ἠπειρον δημοτικῶν ἀσμάτων, καὶ ἐν ἄλλαις ἐκδεδδομέναις συλλογαῖς ἄλλων, μᾶς ὑπέμνησαν τὴν ἐν τῇ Βυβλιοθήκῃ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐμμετρον βογραφήαν τοῦ Ἄλῃ Πασσᾶ ὑπὸ τινος Χατζῆ-Σερρέτη ἐκ Δελβίνου τῆς Ἠπείρου, ἀπαιδεύτου καὶ ἀγραμμάτου στιχοουργοῦ, ἥτις ἴνε χειρογράφον ἔχει τὸ κατ' ὑπαγόρευσιν τοῦ ποιητοῦ γραφὲν ὑπὸ Π. Τριαν-